
Fortjente Landmænd i Sjælland.

Det er billigt at omtale de fortjente Mænd, som have bidraget til Agerdyrkningens Fremskridt. Deres Navne bør erindres med Taknemmelighed. Regjeringens Andeel i denne vigtige Sag forbigaaes, som en collegial Sag, bekjendt af Statsraad Mandix's lærerige Skrift, Landvæsens Tingenes Ret. Her er Talen alene om private Mænd.

Den Fortjenteste blandt dem Alle er ustridig Vølkersen, Forpagter paa Sophienbal, under Grevskabet Bregentved. Han levede og virkede i Karene 1760. Han var en Holstener, og var den Første, der lærte os den i Holsteen brugelige Inddeling af Agerjorden i visse Marker, i Almindelighed ikke under 7, og sjelden over 12, efter Jordens forskjellige Bestaffenhed, beqvem til en længere eller kortere Drikt, og efter Gaardens Tilliggende af Eng og særskilt Græsning, som Hjælpemiddel. Det Eiendommelige ved den holsteenske Driktsmaade er, at aarlig ligger een

af Markerne i Brak og gjødes; af de øvrige Marker drives de halve til Sæd og de halve ligge til Græs, sædvanligen ublagte med Klevver. Ved den Indretning vandtes, at alle Gaardens Marker modtog en ordentlig Behandling, at de erholdt ligesaa lang Hvile som Drixt, at een Mark braktes aarlig og gjødes, at Udsæden er det ene Aar med det andet næsten lige, og at en passende Nvægstand stedse kan underholdes. Ved denne Agerjordens Inddeling faaer Jorden den fornødne Hvile, og kan faae den fornødne Gjødfkning; Græsningen forbedres, og kan tilige bedre benyttes; et større Hollænderie kan underholdes, og dette giver ved den jevnlige Skifte af Græs mere Melk. Den naturlige Følge deraf var, at paa alle Landets Hovedgaarde indførte man den gavnlige holsteenske Kobbelinndeling, og at Forpagterne vare villige til at give mere i Forpagtnings-Afgiwt. Da Godseierne erfarede den holsteenske Kobbelinndelings Nytte paa deres Hoomarker, indførte Nogle dem ogsaa paa deres Bøndergods; de lode en Bondes byes Jorder ligeledes inddele i Marker, og der fulgtes samme Drixtsmaade, som paa Hovedgaardene. Derved fik Bøndernes Jorder en ordentlig Behandling; Jorden erholdt tilbørlig Hvile; Sædeland og Græsning blev bragt i rigtigt Forhold, og Bondens Velstand, en naturlig Følge af et fornuftigt Agerbrug, tiltog kjende-

lig, hvor denne Indretning indførtes. Grev Adam Moltke var den, som foregik med Exemplet paa sine Godser i Sieland og Fyen, ligesom og med levende Plantning af Hessel paa Jordvoldene omkring Markerne.

Den holsteenske Markinddeling indlebedes til en Tid, da man ei kjendte til Klever eller andre Foderurter. Jorden skulde altsaa ligge saa mange Aar til Græs, indtil den naturlige Græsning forringedes, og Jorden ved de mange Hvi-leaar fik tilstrækkelig Kraft til at udholde den bestemte Sædeskifte. At udlægge Marken med Klever til Høe og Græsning i sidste Halm, som var fjerde, femte, undertiden sjette Halm fra Gjødningen, bemærkede man var urigtigt. Jorden var da i en afkræftet Tilstand, førend Kleveren betroedes den, og at lade en Klevermark blive liggende i 4, 5 til 6 Aar var upassende, da dog Rødkleveren efter tre Aars Forløb gaar bort. Dernæst var Sædefølgen alt for trættende: at tage 4, 5, undertiden 6 Halme af langstraaet Sæd, uden Afverling af Bælgsæd, Foderrødder og Foderurter, er svækkende for Jorden. Derfor seer man, at jo længere en Halm i Sædefølgen rykker fra Gjødningen, desto færre Fold høves. Det gav Anledning til den væsentlige Forbedring i den holsteenske Drist og Sædefølge, at overskjære den, saa at Kleveren anbringes baade i Midten og i Enden af Sæde-

følgen. Etatsraaderne Zeuthen og Neergaard med Flere foregik her med Exemplet. En flig dobbelt Drivt forlanger, at man burde gjøde to Marker aarlig, eller mergle den ene og gjøde den anden, tillige at naar den ene Mark udlægges med Klever, bør den anden udlægges med en anden Græsart, saasom Raigræs, Thimothegræs (Eng: Rottchale), Havregræs (blød Heire), thi den røde Klever maa ei forekomme to Gange i en Dmgang; Jorden bliver fjed af den for ofte gjentagne Sæd.

Hverken paa de store Gaarde, endnu mindre hos Bønderne kan tænkes paa en passende stor Besætning, uden at man søger at forsøge Foderets Mængde, og dertil er Klever og Vikker alene ikke tilstrækkelig, men derfor maa sørges ved Foderrødder. Det første store Exempel gav Baron Selby paa Bekkeskov; han havde en heel Hovmark med Koer, Kartofler, gule Rødder m. v., hvorved han saae sig istand til meget at forsøge sin Dvægbesætning. Han forlod Sjælland, og boesatte sig i Holsteen; der virkede han til et høiere Jordbrug. Den Ufbøde havde et lyst Hoved, liberal Tænkemaade, og megen Iver. Hans Bekjendtskab til det skotske Jordbrug, ved Reiser og ved Læsning, gav ham Begreber om det forædlede Jordbrug, som var over hans Tidsalders Begreb. Hans landoeconomiske Bogholderie var særdeles vel indrettet, og for-

tjente at trykkes. Det var saaledes affattet, at man ved et Overblik kunde see, hvad hver Mark havde kostet og indbragt, og saaledes med hver enkelt Gjenstand. At føre et ordentligt Bogholderie Iteres ikke, førend de Jordegodseiere, som ere eller have været Kjøbmænd, give Exemplet.

Brakfrugter, Kartofler, Kaalrabi, Bikker, Bikkelhavre m. v., istedet for ubenyttet Brak, er i den nyere Tid bleven mere kjendt, især paa Amterne imellem Kjøbenhavn og Helsingør, fordi der boe mange Jordbrugere udenfor Bondestanden, som have givet Exemplet. Til Brakfrugters Dyrkning og til Sommerstaldfodring har Kammerraad Drewsen meget virket ved sin landoconomiske Tidende, som og ved sit Exempel; hvorfor det Offentlige bør være ham meget takskyldig. Vel har Landhuusholdnings-Selskabet ved Præmier søgt at fremme den Sag, men Drewsen har ved Veiledning og ved Exempel virket. Hans landoconomiske Tidende var skrevet i et Sprog og i en Tone, som var passende for et stort Publicum, og læstes derfor med Behag og Nytte. Hans Oversættelse af Thaers Grundfætninger, som uden hans Barme for Sagen ei var bleven oversat, er affattet for et mere oplyst Publicum.

Til Kundskab om en lettere og mere hensigtsmæssig Plov har baade Drewsen og Mekani- kus Winstrup meget virket. Den Sidstes Af-

bildninger af de bedste og nyeste Agerdyrkningsredskaber med Beskrivelser ere baade her i Landet, som og i Tydskland, modtagne med Bisfald. — Forsøg, anstillede med forskjellige Plove, for, ved Hjelp af en Kraftmaaler, at erfare deres Væthed, have viist, at en sjællandsk Plov af sædvanlig Størrelse behøver i Grønjord, som er leret, 26 Epd's Kraft, naar Juren er 7 Tommer dyb og 7 Tommer bred, men den jydsk Plov med Hjul, under samme Forhold, kun 16 Epd's Kraft; men da Hjulplove ei ere overalt anvendelige, foretrække Mange den engelske uden Hjul, fordi den arbejder med samme Væthed som den jydsk. Andre bruge baade den sjællandsk fiirhæste Plov, og den Bayleisk eller Winstrupsk Plov, enhver til sit Brug, den første i Grønjord, den sidste i Stubjord. Nyttens af Erstirpatoren i Brakmarken, som og til at holde Kartoffellandet reent, istedet for Harven, erkjendes mere.

At dyrke Raps har man først begyndt for faa Aar siden. Paa Verchenborg dyrkes Raps i det Store, og paa flere Steder. Ogsaa i Provindserne udbredes Rapsens Dyrkning. Fra Moltkenborg i Fyen er i dette Efteraar affendt til Kjøbenhavn 1200 Tdr. Raps, til en Priis af 8 Rbd. 2 Mk. Tønden, og fra Hardenbergs Godser i Holland 1500 Tdr. Rapsavl er tidligst begyndt i Holland hos Hardenberg, i Fyen hos Proprietair Berg paa Schioldemose, som har

Oliemølle, og i Sjælland hos Grev Verche. Paa Marienborg paa Møen saaes Raps i det Store; der radsaaes den. Lutein er der den første. Til at presse Olien ud af Frøet bruges nu, istedet for Stamper, den hydrauliske Presse; den virker med mere Kraft end Stamperne, og tager kun libet Num ind. Hos Kammerraad Drewsens Søn, som og hos hans Svigersøn ere disse hydrauliske Presser i Brug; de havees fra England. Disse to Oliemøller ligge i Nærheden af Dyrehaugen, den ene ved Strandmøllen, $\frac{7}{8}$ Mile fra Hovedstaden; den anden paa Springforbi tæt derved.

Paa Bregentved begyndte man først med Smørrets Behandling og Nedlægning paa den holsteenske Maade, og tog dertil Meierster fra Holsteen; af disse har Madame Johnson paa Sophiendal udmærket sig; hun var først paa Bregentved. Hendes Fremgangsmaade omtaler Hr. Proprietair Gierding i hans Jagttagelser om Smør-Productionen, en meget nyttig Bog.

Den søde Melks Anvendelse til Ost paa Schweizernes Maade indførtes først paa Antvorskov for omtrent 30 Aar siden. Conferentsraad Brün, til den Tid Gaardens Eier, indkaldte Folk fra Canton Freiburg i Schweiz, for af nymalket Melk at gjøre Ost. De havde Melken af 150 Køer; af den lavede de daglig 4 Oste, to om Morgenen og to om Aftenen. De større

veiede 50 til 60 Pd., de mindre 20 til 25 Pd. Flere have siden fulgt Exemplet at anvende den søde Melk til Ost, og det med Fordeel. Det bruges især paa de store Gaarde i Sorø Amt. Fremgangsmaaden er forklaret i Professor Dufsens Annaler 2det Bind.

At græsse og stalbe Stude til den Fedme, som Marstkæg, har Proprietair Valentiner paa Gieddesdahl, $1\frac{1}{2}$ Mil fra Roeskilde, givet det første og hidtil det eneste Exempel paa. Han tager sine Stude fra Jylland, fra saadanne Staldgaarde, hvor der stalbes tilbørlig. Valentiners Stude ere fra Spøtrup, Østergaard, Mølgaard og Lerchensfeldt i Viborg Amt, og Skafføegaard i Randers Amt. Af slige velstalbede Stude, 5 Aar gamle, græsser han om Sommeren 400, og om Vinteren holdes paa Stald successive 500. Gieddesdahl har 12 Marker, hver paa 44 Tdr. Land, meget lidet Eng. Det er jevn flad Jord, god Muldblanding, især passende for Byg, Havre og gule Urter. Af disse 12 Marker bruges $4\frac{1}{2}$ Mark til Gød, og paa de øvrige græsses Studene i Løjer, at de ikke skal træde for meget ned. Marken udlægges til Græs med rød og hvid Klexer samt Thimothei Græs (Eng Kottehale, phleum pratense) saet i Vintersæden, i første Halm efter Gjødningen, og i Jord, som er merglet med 240 til 300 Læs Mergel paa Løn- de Land. Den stærke Afgrøde af Foderurter i

flig velgjødet Jord gjøres ikke til Høe, men græsses af, og i en Sommer som denne, kan 2 flige Stude græsses fede paa en Lønde Land, og hver vinder i Vægt omtrent 6 Epd. Kjød og 4 Epd. Talg. Naar Jorden er ublagt til Græs i flig Gjødningsstand, forbliver Græsset mørkegrønt den hele Sommer, og ligesom Kleveren gaaer bort, komme de ædle naturlige Græsarter. Thimothęigræsset busker sig stærkt, og har det Fortrin for Raigræsset, at det bræder sig mere og er om Efteraaret et finere og blødere Foder. Naar Studene gaae fra Græsset i October, have de en Kjødvægt af nogle og tredive Pispund og 6 til 7 Epd. Talg. De Stude, som sættes paa Stald om Vinteren, erholde Billehavre gjort til Høe, samt Korn, skraaet, og mæsket i en Kumme. Af Korn foretrækkes gule Vrter, derefter graa Vrter eller Bønner. I Mangel paa Vrter, som fede stærkest, bruges, efter Prisernes Forhold, Hvede, Rug, Byg. En halv Skjeppe skraaet Byg regnes daglig paa Studen om Vinteren, og i Forhold derefter de øvrige Sædearter. Der gives i tre Givter, Morgen, Middag og Aften, med Billehavre til Nattefoder. I Sylland gives utorsken Sæd til Studene; det er udrøit, da det ei fordøjes, men ved at vælge de meest nærsomme Kornsorter, som skraaes og mæskes, fedes de hastigere. Ved at mergle og tilligse at gjøde, og udlægge Jorden i fuld Gjøb

ningskraft med rød og hvid Klexer samt Thimotheigræs vindes, at allerede i April kan Studen sættes paa Græs, og Stykket kan mange Gange overgræsSES. Vilde man gjøre Græsset til Hø det første Aar, leed Græsningen for meget. Ved Sommergræsningen er Fordelen størst, thi den Lønne Land, som neppe kunde græsse en Stud paa 4 til 500 Punds Kjødvægt, kan ved Mergel og Gjødning drives til den Græsvert, at den kan fede to Stude til den Vægt af Kjød og Talg, som er anført. Vinterfedningen er uvisser, formedelst Kornets vakkende Priis. Sædvanligen er Fordelen størst, naar Sæden er i høi Priis, thi da skalde færre og spare paa Kornet. Det kommer og an paa i hvad Priis Huderne ere, om Huden betales med 10 eller 15 Rbdtr. Kjød af flige Stude kan ei overlades Slagterne til den sædvanlige Kjødpriis, men Kjøberen vinder ved det bedre Kjød, alligevel det er dyrere. Forholdet af Kjød til Been er paa den fede Stud en tredie Deel større, 6 til 10 Lpd. Kjært Kjød mere paa Kroppen. Det federe Kjød er drøjere, mere velsmagende, og efterlader meget Fedt til Madbrug. Dette bemærkes, fordi Nyttens af fedt Kjød er ikke saaledes erkjendt hos Os, som i Holsteen og i England. Forderne paa Gjeddesdahl ere mild Muldjord, sælgelig god Byg og Werteland, men ved den stærke Gjødning og især ved Mergel

Kan de bringes til at blive god Hvedejord. Er Jorden ublagt i flig Gjødningskraft, og henligger i mange Aar til Græs, kan flig hvilet Jord efter Erfarenhed fra Holsteen give en Afgrøde af 30 Edr. Havre paa Lønbe Land. Hr. Valentin tilstaaer, at han har lært af Mærskbeboerne Maaden at græsse og fede Dvæget, og ei at tage meer end Havre, Bikkhavre, hvortil er gjødet, derefter Rug med paasaet Kvever af Jorden, førend den ublægges til Græs. Den Fedme, Mærskjorden har, maa man give Geesten ved Mergel og Gjødning, og ei svække Græsningen af gode Foderurter ved at gjøre dem til Hø, thi Mangel paa Eng erstattes ved Bikkhavre, gjort til Hø i August. Paa den Maade haves samme Fordeel af Jorden, som i Mærskken, og man kan græsse ligesaa svært Dvæg, og have samme Melkning af dem. Naar Jorden ublægges i flig Gjødningskraft til Græs, kan man tage sit Malkeqvæg fra Mærskken; hans er fra Christian Albrechts Krog, sønden for Tønder, og hans Tillæg er af den Race. Af flige Køer kan man i den bedste Melkning have 20 Potter Melk af Koen om Dagen. Af Følgende sees, at det ikke er uvigtigt, at drive Græsningen, i Almindelighed af Bærdie 5 Rbdlr. pr. Lønbe Land, til en Bærdie af 20 Rbdlr. Deraf sees, at det er ikke det Bæsentlige at have en stor Ejendom, men at benytte den vel. Hr. Va

Valentiners Exempel er alt for tydeligt til at bli-
 ve ubemærket. Nyttens deraf er alt for kjende-
 lig. Flere Bønder og Huusmænd ved Gieddes-
 dahl følge Exemplet med at mergele. At fede
 Dvæg er hos ham intet Forsøg, det er Resultat-
 tet af tredive Aars Erfaring i Holsteen, og hvors-
 ved Manden har samlet sin Formue. Man maa
 ikke lade sig affrække ved de første Aars Tab,
 thi paa Gieddesdahl har Hr. Valentiner i de
 første Aaringer tabt betydeligt aarlig, men det
 kommer igjen. Ved Kornavlens er i de første
 Aar bestemt Tab, thi alt fodres op, og hele
 Gjødningskraften offres til Bedste for Græsnin-
 gen; men det Tab indvindes igjen ved Græsnin-
 gen og siden efter ved Kornavlens. Synsmaaden
 er ei uvigtig, thi Kornpriserne ere for lave til
 at dække Dyrknings- og Omkostningerne, men Fedes-
 varene ere forholdsvis i bedre Priis. — Thimo-
 theigræsset giver meget Frø; man opelsker Græs-
 set til Frø paa en Forpløining eller i Haven.
 Til en Lunde Land regnes 4 Pd. Frø til 6 Pd.
 rødt og 6 Pd. hvidt Kloverfrø. I Norge og i
 Sverrig har man længe dyrket den Græsart,
 men ei hos Os. Det er fra Nordamerika at
 den er bleven bekjendt; der har man først lagt
 Mærke til denne Græsart.

Paa Esferum Kloster ved Frederiksborg ha-
 ves et Skæferi af spansk Race; det nedstammer
 fra en Faareslof paa 300 Faar og Bødere, som

Regjeringen lod komme fra Spanien i Aaret 1797. Flokken har forøget sig til 2000 Stykker, som haves paa Klosteret og paa Frederiksborg Ladegaard, foruden den Faarebesætning, som er afleveret til Forpagteren paa Jægerspris og til andre Gaarde. Det spanske Faar har forædlet sig hos Os, baade i Uldens Godhed og Mængde, men det har ikke forædlet sig i den Grad som i Sachsen, hvor man tidligere har begyndt, og hvor Private med stor Flid har lagt Vind paa siinulbede Faar, saa at denne fine sachske Uld er bedre end den bedste Spanske. Preussen og Østerrig fulgte Saxeus Exempel, og der opstod nu en Veddestrid at skaffe den største Mængde af siin Uld af bedste Beskaffenhed, og i flere store Stæder oprettedes Uldmarkeder for sorteret vasket Uld. Den fineste kaldtes Electoral, og af denne Underarterne prima, secunda, tertia. Af denne Electoral-Race har Kammerjunker Brun paa Kraagerup ved Helsingør ladet komme en Flok. Hos ham kan erholdes Bædre af den Art for 25 Rbdlr. Stykket. Saavidt vides, betales den indenrigske spanske Uld af Fabrikeurerne, naar den er vasket og sorteret, med 4 til 5 Mk. Pundet, men den Electoral fra Kraagerup med 7 Mk. Sølv.

Directionen for det Kongelige Skæferi har, for at forene en større Krop med større Uldvægt, ladet parre spanske Bædre med friske Faar

Det var for at frembringe en større og stærkere finuldet Faareart, som kunde være passende for de sidere Egne i Landet, hvor de fine spanske Faar ville være upassende. Flokke af spansk-frisisk Race, hvor haves, er mig ubekjendt. Hr. Kammeraad Drewsen lod komme fra England den Southdowner Race; den har stor Krop og temmelig fin Uld; den Race yndes meget baade her og i England. Generalconsul Tutein lod komme fra England den forbedrede Leicester Race; den udmærker sig ved større Krop og Fedme, og lang Uld. Arten haves paa Marienborg paa Møen, og paa Frederiksborg. Professor Viborg paa Veterinairskolen har en Faareart fra Mærskén, som læmmer to Gange om Aaret, i Februar og i August; den ansees tjenlig for smaa Jordbrugere, som sælge Lam, da en Huusmand af et Faar kan have 4 Lam om Aaret.

Af fremmed Qvæg roses den Tyroler-Race, fordi den er særdeles trivelig, og endog paa maadeligt Græs holder sig feed, og bliver tidlige udvoren, end den jydské Art, som ei erhoder sin fulde Størrelse, førend den er 5 eller 6 Aar gammel. Arten ansees god for Fedekalve, og hvor man tillægger Studokalve. Den Tyroler-Race udbreder sig meget, især haves paa Lerchenborg og Sæbygaard mange Qvier og Køer af den Art; imidlertid lægges paa disse to Gaarde mere Binde paa spanske Faar, som det for-

deelagtigste. Man har og en Art af rødt Dvæg, kaldet den Faurholmer, som Justiceraad Nielsen har opelsket; den er ligeledes meget udbredt, og findes hos dem, som elske stort Dvæg. Usvigte Kar, i Mai Maaned, var der Auction paa Ringstedkloster paa Dvæg af Tyroler, Faurholmer, og Schweigerart, som tilhørte Forpagter Neergaard; der blev Tillægget meget stærkt betalt. Det er det første autentiske Beviis i Landet, at Lysten til bedre Dvæg end det sædvanlige var opvakt. Man havde tilforn aldrig hørt, at give 30:40:50 Rbdlr. for en Kalv eller Karing, som blev givet paa den Auction.

I Sjælland haves kun paa enkelte Gaarde Leilighed til Stutterie; tilforn havde Hestetillæg paa de store Gaarde Gaunsø, Saltsø, Egholm, men den Lyst har tabt sig; det betaler sig bedre med Kær; de give en vis Indtægt. Assessor Neergaard paa Bedbyegaard har for Liden det største Hestetillæg. Paa Bernstorff i Gjentofte Sogn haves et Stutterie af Muulæsler, som assætter sit Tillæg til Vestindien.

Frugttræavlen udbreder sig. De tvende største Anlæg ere paa afdøde Geheimestatsminister Kaas's Gaard i Drdrup, og hos Kammerjunkeren Brun paa Kraagerup. Hos den første ere 8 Tdr. Land beplantede med Frugttræer, hos den sidste 12 Tdr. Land. Det maa kunne betale

fig, naar Træerne passes tilbørlig, og Balget er godt.

Disse faa Anmeldelser om Mænd, fortjente af Landets Jordbrug, kunde meget forøges, men Anmelderen erindrer dem ei Alle, ei heller kjender han dem. Onskeligt vilde det være, om Andre leverede lignende Meddelelser fra Provindserne. Samles flige Efterretninger, tjene de som Bidrag til Historien om det danske Agerbrug, hvorledes det har udviklet sig, og hvo der har virket dertil, og ligesom givet det første Stød. Af Landhuusholdnings-Selskabets Archiv kunde tilvise gode Bidrag erholdes, ligesom og af de aarlige Indberetninger til Rentekammeret. Saaledes veed man ei med Visshed, hvo der har begyndt først med at mergle her i Sjælland, som nu paa de sidste ti Aar har udbredt sig meget. Grev K. B. Schack paa Giesegaard er een af de Første; han lod komme Mergelgravere fra Holstien, og anlagde Mergelgrav af tilbørlig Bredde i den Mark, som skulde mergles, og har derved meget forbedret den Gaards Jorder. Forpagteren paa Juellund Hr. Kønser, en Holstener, er den første Forpagter, som paa egen Bekostning mergler. Alle Holstenerne følge det som en Regel at sætte et Læs Mergel paa en □ Ruthe. En Tønde Land geometrisk holder 240 □ Ruthen; hvor Jorden behøver det, mergles stærkere, indtil 300 Læs; hos dem er det Rarrer med to He-

ste for; den ene gaer i Gaffelen, den anden forud.

Mange nyttige Sagttagelser ere ubekjendte af Mangel paa Publicitet. Saaledes høstede en Mand i Roeskilde i August forrige Aar et Fald med Byg, hvoraf meget faldt af, saa at da Faldet 14 Dage efter blev pløiet, groede Bygget stærkt op, og afgræssedes; i Foraaret skjød det affaldne Byg frodig frem og har givet en riig Afgrøde i dette Aar. Det var toradet Byg, og sidste Vinter til sine Tider temmelig streng, at man kunde kjøre over Fjorden, og dog alligevel overvintrede Bygget, som var nedpløiet temmelig dybt; derved har det staaet sig mod Kulden.

Provstie-Rugen udbreder sig saa almindelig paa enkelte Steder, at hver Bonde saaer 1 Tde. og derover, som aarlig fornyes. Saaledes kommer hvert Efteraar en Ladning Provstie-Rug til Roeskildesfjord, hvorved Landmanden forsynes med fornøden Saaerug; den er forud bestilt. I September dette Aar kostede Tønden 7 Rbdlr. 2 Mk. 4 Sk., da til samme Tid Sæderug fra Egnen betaltes med 4 Rbdlr. Tønden.

Risøbenhavn i September 1828.

Begtrup.